

ÎNVĂȚĂMÂNTUL RURAL – ABORDARE STATISTICĂ

CORINA - GEORGETA DINCULESCU

INSTITUTUL DE ECONOMIE AGRARĂ

Autor corespondent: corina.dinculescu@gmail.com

Rezumat:

O imagine de ansamblu a învățământului rural actual evidențiază faptul că încă mai există școli care nu au apă curentă și canalizare, iar toaleta este în curte. De asemenea, încă există școli în care copiii învață în timpul iernii îmbrăcați ca pentru afară, cu căciulă și mănuși, din cauza încălzirii deficitare și a infrastructurii învechite a școlii. Încă se practică sistemul de învățare simultan (din cauza numărului relativ mic de elevi înscriși, și acesta, aflat în continuă scădere) - sistem care nu aduce beneficii elevilor, din contră, aceștia neavând parte de atenția totală și îndrumarea profesorului, așa cum se întâmplă în clasele normale, nu reușesc să dobândească abilități și cunoștințe, similar cu cei care învață în sistem normal, fiind, astfel, dezavantajați. Din cauza neînțelegerii importanței majore pe care îl are învățământul în dezvoltarea personală a unui individ și, implicit, a societății, nu puține sunt școlile care nu au finanțare, sprijin, sau interes din partea primăriilor. Acestea nu oferă sprijin nici în ceea ce privește asigurarea unei infrastructuri corespunzătoare pentru un învățământ de calitate sau cel puțin comparabil cu cele din mediul urban – săli de clasă curate, dotate cu echipamente specifice, necesare fiecărei discipline, cu utilități (căldură, toalete în interior, apă), nici în ceea ce privește susținerea profesorilor care predau în mediul rural și care nu locuiesc acolo (prin plata transportului, de exemplu). Primăriile nu găsesc sau nu sunt interesate să găsească pârgii de atragere a cadrelor didactice în localitățile rurale. În acest context, lucrarea de față își propune să analizeze situația actuală (ultimele date disponibile) a învățământului din mediul rural, folosind indicatori specifici, din perspectiva resurselor sistemului de învățământ și a participării la educație a populației, cum ar fi: rata de participarea la educație, populația școlară, pe niveluri de educație, medii de rezidență, personalul didactic, pe niveluri de educație și medii de rezidență, săli de clasă/ laboratoare/ ateliere/ săli de gimnastică/ terenuri de sport/ PC-uri/ echipamente IT, pe niveluri de educație și medii de rezidență, absolvenți pe niveluri de educație și medii de rezidență.

Cuvinte cheie: educație, disparități, medii de rezidență, rural, urban

Clasificare JEL: I21, I24, I25, R10

INTRODUCERE

De-a lungul timpului, învățământul rural a fost în atenția autorităților, decalajele existente între învățământul din localitățile urbane și cel din localitățile rurale, se adâncesc continuu și îi poziționează, astfel, din start, cu șanse în minus, pe cei din mediul rural, față de cei din mediul urban, în accesarea viitoare pe piața forței de muncă. Toate acestea, în pofida faptului că unul dintre obiectivele fundamentale privind echitatea este reducerea decalajelor dintre oportunitățile de învățare oferite grupurilor dezavantajate, față de cele oferite majorității.

Deși conform Raportului Romania Educată, din anul 2021, „statul oferă programe naționale de sprijin pentru elevii și pentru studenții din medii dezavantajate”, măsura ministrului educației adoptată la

începutul anului școlar 2022/2023 (Ordinul nr. 5379/2022 pentru aprobarea Criteriilor generale de acordare a burselor elevilor din învățământul preuniversitar), are drept consecințe adâncirea decalajelor deja existente între mediul urban și rural – afectând direct elevii din mediul rural, nevoiți să meargă în altă localitate la liceu/școală profesională, neavând o astfel de instituție de învățământ în localitatea de domiciliu". În acest fel, evident, se încalcă dreptul fiecărui elev de a avea șanse egale de acces la o educație de calitate, indiferent unde își are reședința sau indiferent de mediul social din care provin.

Evaluarea stării sistemului educațional nu se poate realiza fără o analiză de context, pe baza unor criterii precise, cuantificabile, a unor indicatori, primari și derivați. Studiul analizează situația actuală a sistemului de învățământ românesc (la nivelul anului școlar 2021/2022) și principalele tendințe evidențiate în perioada 1996/1997 – 2021/2022, din perspectiva resurselor sistemului de învățământ și a participării la educație a populației, prin analiza descriptivă a indicatorilor și analiză cauzală.

Indicatorii privind resursele sistemului de învățământ au în vedere resursele umane (numărul personalului didactic, pe niveluri de educație și medii de rezidență) și resursele materiale (numărul unităților de învățământ, pe niveluri de instruire și medii de rezidență, baza materială a unităților de învățământ: număr săli de clasă, săli de gimnastică, laboratoare, ateliere școlare, terenuri sportive amenajate, bazine de înot, calculatoare, conectare la Internet). În ceea ce privește participarea la educație, au fost analizați indicatori primari și derivați (populația școlară, numărul absolvenților, gradul de cuprindere în învățământul, pe niveluri de instruire pe niveluri de instruire și medii de rezidență etc.), pentru a completa imaginea stării sistemului educațional.

MATERIAL ȘI METODĂ

Una dintre metodele utilizate pentru pregătirea materialului brut de analiză a fost interogarea personalizată a bazelor de date oficiale disponibile, urmată de prelucrări proprii.

Analiza statistică utilizează indicatori primari și derivați incluși în Sistemul Național de Indicatori pentru Educație (SNIE), compatibil cu sistemele internaționale de indicatori (sistemul statistic european EUROSTAT, sistemul OECD, sistemul UNESCO, sistemul Banca Mondială). Setul de indicatori selectat pentru această analiză a fost calculat atât la nivel național, cât și la nivelul fiecărui mediu de rezidență, pe nivele de instruire (ante preșcolar și preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, postliceal și de maiștri, superior). La calcularea indicatorilor au fost utilizate date din Tempo Online și din publicații specifice domeniului educației ale Institutului Național de Statistică. Au fost consultate rapoarte, strategii și planuri de acțiune naționale, cu privire la educație. Pentru documentare, literatura de specialitate națională și internațională, diverse studii și analize ale instituțiilor economice, de renume național și internațional, au reprezentat repere utile. Au fost utilizate, de asemenea, informații conținute în diverse cercetări statistice, analize, rapoarte și studii neoficiale, cât și în strategii de dezvoltare regională.

O altă metodă folosită în acest studiu a fost filtrarea, culegerea și analiza informațiilor complementare (internet, publicații scrise).

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Situația actuală a sistemului de învățământ românesc – disparități pe medii de rezidență. În perioada 1996-2021¹, din cauza faptului că sistemul de educație a fost coordonat de o succesiune de miniștri (27), fiecare cu viziunea proprie asupra viitorului educației românești, mai mult sau mai puțin constructivă și inovatoare, acesta a suferit restructurări fără prea multă coerență și corelație, de la o perioadă ministerială la alta.

Ultimele date disponibile², conturează o imagine clară asupra sistemului educațional prezent, atât în ceea ce privește participarea la procesul educațional (beneficiarii lui), precum și a resurselor implicate în procesul educațional (resurse materiale – unitățile de învățământ și resurse umane – personalul didactic, cât și în privința stadiului infrastructurii actuale.

Procesul de restructurare a sistemului de educație și noile reglementări legislative din domeniu au condus la reorganizarea rețelei unităților de învățământ din România. Astfel, în perioada analizată, numărul unităților de învățământ a scăzut de peste 4 ori, la nivel național, scăderea cea mai accentuată evidențiindu-se la unitățile de învățământ din mediul rural, unde scăderea a fost de aproape 7 ori.

Pe nivele de instruire, situația cea mai dramatică se remarcă la învățământul ante preșcolar și preșcolar (creșe, grădinițe). Dacă la începutul intervalului analizat, anul 1996, funcționau 12.951 de unități de învățământ ante preșcolar și preșcolar, numărul acestora a scăzut continuu, ritmul de scădere accelerându-se după anul 2004, când acesta s-a redus la mai puțin de jumătate, iar zece ani mai târziu mai rămăseseră doar aproximativ 1200 unități de învățământ, număr care s-a menținut până în anul școlar 2021/2022. Situația unităților de învățământ ante preșcolar și preșcolar enunțată anterior, la nivel național, se regăsește și la nivelul mediului rural, dar cu accente mai grave: dacă la nivel național, în 2021 rămăseseră aproximativ 10% din numărul unităților de învățământ ante preșcolar și preșcolar, în mediul rural, mai există doar 1% din cele existente la începutul intervalului analizat.

Tendința menționată, de reducere a numărului unităților de învățământ, se poate explica prin faptul că mai multe școli sau grădinițe/ creșe au fost comasate sau închise, din cauza numărului din ce în ce mai redus de elevi, în special, în mediul rural. Această tendință este completată de scăderea continuă a populației școlare, tendință evidențiată și menținută, atât la nivel național, cât pe cele două medii de rezidență.

În ultimul an școlar 2021/2022 se observă, însă, că populația școlară din sistemul național de educație a crescut cu aproximativ 1200, comparativ cu anul școlar precedent. Pe *medii de rezidență*, creșterea a populației școlare menționată se datorează creșterii populației școlare din mediul rural (cu 5600 persoane) și reducerii celei din mediul urban (cu 4500 persoane). Distribuția pe *nivele de instruire* relevă creșterea populației școlare cuprinse în două nivele de instruire – din învățământul ante preșcolar și preșcolar (cu 3,3%, la nivel național, 4,1%, în mediul urban și 2,1%, în mediul rural), respectiv, în învățământul primar și gimnazial (cu 1,3%, la nivel național, 1,8% în mediul urban și 0,6%, în mediul rural).

La începutul intervalului analizat, în sistemul de învățământ din România erau cuprinși 4,69 de milioane de copii, iar douăzeci și cinci de ani mai târziu, numărul acestora scăzuse la 3,49 de milioane. Astfel, în anul școlar/universitar 2021/2022, la nivel național, populația școlară reprezenta doar trei sferturi din populația școlară existentă la începutul perioadei analizate.

¹ date disponibile in Tempo Online

² pentru anumiți indicatori – anul școlar 2020/2021, pentru alții – anul școlar 2021/2022

Dinamica populației școlare și repartizarea acesteia pe *nivele de instruire*³, evidențiază, în perioada analizată, scăderi mici la învățământul ante preșcolar și preșcolar (în jur de 20%), comparând cu celelalte nivele de instruire, unde modificările temporale sunt extrem de importante, evidențiiind un declin semnificativ: la învățământul profesional (cu o scădere de aproape două treimi), urmat de învățământul primar și gimnazial (unde scăderea a fost de aproximativ o treime) și de învățământul liceal (cu o reducere de un sfert din populația școlară, aferentă nivelului de instruire, existentă la începutul intervalului analizat). Deși se vorbește de mult timp despre revigorarea și reinventarea învățământului profesional, ca soluție pentru multe dintre problemele regăsite pe piața muncii, acesta încă nu se bucură de succesul așteptat, din contră.

În contradictoriu cu această evoluție negativă, departe, însă, de a fi cea mai pozitivă evoluție, populația școlară din învățământul postliceal și tehnic de maiștri, care, deși nu deține o pondere mare în totalul populației școlare (doar 2,6% - în 2021/2022), a înregistrat o creștere semnificată, efectivele cuprinse în acest nivel de instruire fiind cu aproape un sfert mai mari față de cele înregistrate la începutul intervalului analizat.

Analiza pe *medii de rezidență* relevă tendințe negative, mult mai accentuate, față de cele înregistrate la nivel național și în mediul urban (care sunt asemănătoare cu cele naționale). În anul școlar/universitar 2021/2022, populația școlară rurală reprezenta doar două treimi din populația școlară rurală de la începutul intervalului, atât pe total, cât și la aproape toate nivelele de instruire. Situația cea mai gravă se observă în cazul populației școlare din învățământul profesional, care rămăsese în 2021/2022 doar o treime din cea existentă la începutul intervalului analizat.

În anul școlar 2021/2022, din totalul populației școlare, doar puțin peste un sfert era din mediul rural. Corelația dintre distribuția populației școlare pe medii de rezidență și nivele de instruire evidențiază faptul că ponderea ruralului este mai semnificativă (urmând aproximativ aceeași structură ca cea a populației totale, pe medii) în învățământul primar și gimnazial (cu 42,2% din totalul populației școlare din acest nivel de instruire) și în învățământul ante preșcolar și preșcolar (cu 40,2% din totalul populației școlare cuprinse în acest nivel de instruire). În schimb, la celelalte nivele de instruire, reprezentarea ruralului este redusă - populația școlară cuprinsă în învățământul profesional fiind de 13,9% din mediul rural și aproape nesemnificativă la populația școlară cuprinsă în învățământul liceal - 6,1% și în cel postliceal și tehnic de maiștri - 2,5%.

Distribuția pe nivele de instruire evidențiază faptul că aproape jumătate din populația școlară era cuprinsă în învățământul primar și gimnazial, restul fiind repartizată, aproximativ în mod egal, între învățământul liceal, învățământul superior și învățământul ante preșcolar și preșcolar (în învățământul postliceal și profesional fiind cuprinsă doar 5,6% din populația școlară).

Pe medii de rezidență, se remarcă o diferențiere în această distribuție - dacă mediul urban urmează o distribuție similară cu cea existentă la nivel național, în mediul rural, situația este diferită, cea mai mare parte din populația școlară (aproape trei sferturi), fiind inclusă în învățământul primar și gimnazial și aproximativ un sfert, în învățământul ante preșcolar și preșcolar.

³ Distribuția copiilor/elevilor/studentilor pe medii de rezidență (urban/rural) este realizată după localizarea geografică a unităților școlare și nu după domiciliul sau reședința acestora.

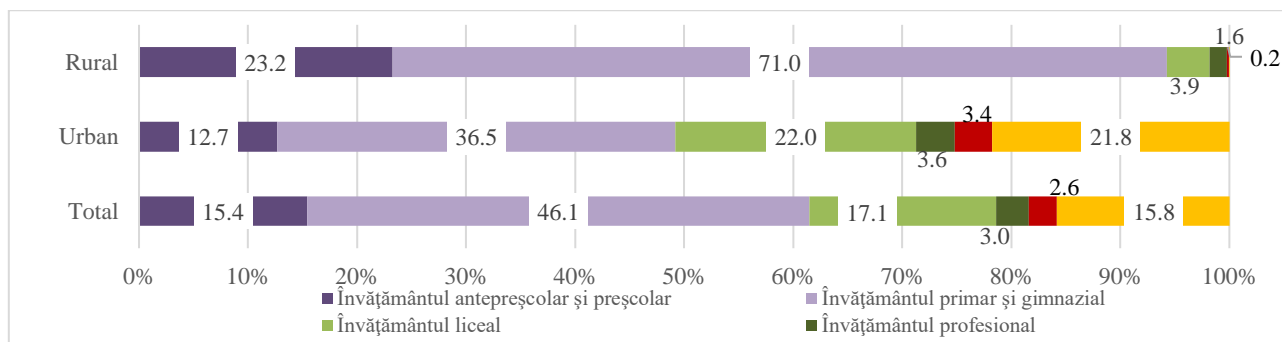

Figura 1. Ponderează populației școlare, pe niveluri de educație și zone de rezidență, în anul școlar 2021/2022

Sursa: INS, Tempo Online, prelucrări proprii

Ponderează populației școlare, pe nivele instruire și medii de rezidență, în anul școlar 2021/2022. Motivele pentru scăderea generală a populației școlare sunt multiple, principalul factor, însă, fiind declinul demografic, înregistrat atât la nivel național, cât la nivelul fiecărui mediu de rezidență. Evoluția fenomenelor demografice (numărul născuților-vii, rata natalității, numărul emigranților copii) prevăd așadar o continuare și o accentuare a tendinței de scădere a populației tinere, de 0-19 ani, cu consecințe evidente și asupra sistemului de învățământ, prin reducerea populației școlare. Astfel, reducerea continuă a numărului de născuți vii (cu peste 50 mii, în perioada analizată – în 2021, înregistrându-se cel mai scăzut nivel din ultimii 25 ani), a ratei natalității (de la 10,1‰ - născuți vii la 1000 locuitori, în 1996, la 8,2‰, în 2021), precum și emigrarea masivă a populației și, implicit, a copiilor, în perioada analizată (au emigrat definitiv⁴ din România peste 107 mii de copii de 0-19 ani, la acest număr se adaugă și emigranți temporari⁵/cei plecați de facto în străinătate, cu familiile lor, peste 547 mii) sunt factori determinanți ai scăderii populației tinere, cu implicații nu doar asupra situației demografice (dezechilibrarea structurii pe vârste a populației), ci și asupra domeniului social.

În vederea obținerii unei imagini cât mai complete asupra situației sistemului de învățământ, a dinamicii și tendințelor manifestate la nivelul diferitelor caracteristici corelate, alături de indicatorii primari, sunt incluși în analiză și indicatori derivați.

Unul dintre aceștia este rata brută de cuprindere în învățământul de toate nivelurile, care reprezintă numărul populației școlare, indiferent de nivelul de educație în care este cuprinsă, ca raport procentual din totalul populației rezidente în vârstă școlară (corespunzătoare tuturor nivelurilor de instruire)⁶. Astfel, în anul școlar 2021/2022, 72,1% din populația de vârstă școlară (0-23 ani) era cuprinsă într-o formă de învățământ. Disparități semnificative se remarcă pe medii de rezidență, rata brută de cuprindere școlară din mediul rural fiind de aproape 3 ori mai mică decât cea din mediul urban. Valorile indicatorului, atât cea la nivel național, cât și cele pe medii de rezidență s-au menținut aproximativ constante.

Scăderea numărului general de efective școlare se regăsește și în tendința de scădere a numărului de absolvenți, atât la nivel național, cât și pe cele două medii de rezidență. În anul școlar

⁴ Potrivit datelor oficiale de la INS, Tempo Online: emigrant definitiv - cetățean roman care și-a stabilit domiciliul permanent în străinătate;

⁵ emigrant temporar - persoana care emigrează în străinătate pentru o perioadă de cel puțin 12 luni.

⁶ S-a avut în vedere segmentul de populație în vârstă de 0-23 ani (grupă de vârstă care, teoretic, cuprinde toate persoanele care pot fi incluse într-o formă de învățământ, de la ante preșcolar și preșcolar până la nivelul superior de instruire).

2020/2021, numărul absolvenților a fost 477 mii elevi și studenți, în scădere cu 7,5% comparativ cu anul școlar precedent. În mediul urban, absolvenții de gimnaziu au reprezentat aproximativ 60% din totalul absolvenților din acest nivel, ruralul fiind reprezentat de doar 40% dintre absolvenți.

În perioada 2002/2020, o tendință semnificativă s-a manifestat în cazul învățământului profesional (numărul absolvenților reprezentând doar 30% din cel învățământului primar și gimnazial, unde numărul absolvenților de la sfârșitul intervalului a reprezentat mai puțin de jumătate față de cel de la începutul intervalului analizat. Reducerea numărului absolvenților s-a înregistrat și în cazul învățământului liceal, dar într-o proporție mult mai mică.

O tendință descendentă, similară cu cea ante menționată, a populației școlare, se remarcă și la personalului didactic din sistemul de învățământ. La nivel național, în anul școlar 2021/2022, existau 238 mii cadre didactice, în ușoară creștere față de anul anterior, dar cu un sfert mai puține față de cele existente la începutul intervalului analizat. Distribuția personalului didactic, *pe nivele de instruire*, relevă faptul că, la nivel național, din totalul personalului didactic, aproape jumătate funcționează în învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special), puțin peste o cincime, în liceu, 16% în învățământul ante preșcolar și preșcolar, 11%, în învățământul universitar. Cele mai mici ponderi ale personalului didactic se regăsesc în învățământul profesional și în cel postliceal și de maiștri.

Pe medii de rezidență, situația personalului didactic relevă, de asemenea, discrepanțe semnificative. Dacă în mediul urban, personalul didactic are o repartiție similară cu cea înregistrată la nivel național, în mediul rural, ponderea cea mai mare a personalului didactic – peste trei sferturi din total – funcționează în învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special), urmată de cea din învățământul ante preșcolar și preșcolar (17%) și în învățământul liceal (5%).

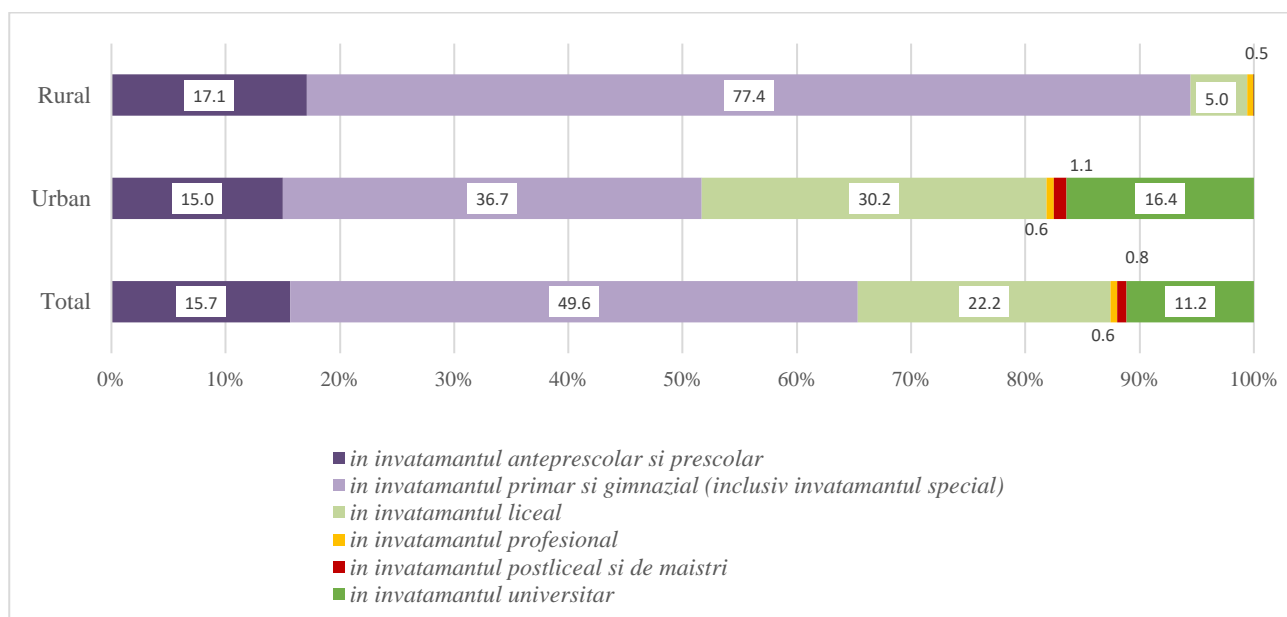

Figura 2. Ponderea personalului didactic, pe nivele de instruire și medii de rezidență, în anul școlar 2021/2022

Sursa: INS, Tempo Online, prelucrări proprii

Tendința de creștere a populației școlare din anumite niveluri de instruire (ante preșcolar și preșcolare și primar și gimnazial), în anul școlar 2021/2022, față de anul școlar anterior, poate fi

interpretată ca un început de revitalizare. Aceeași tendință se observă și în evoluția efectivelor personalului didactic, din aceste tipuri de învățământ.

Diferențele pe medii de rezidență a ponderii personalului didactic s-au ameliorat, dar se mențin încă în defavoarea mediului rural.

Raportul mediu dintre populația școlară și numărul cadrelor didactice, indicator derivat privitor la resursele umane din educație, a avut o evoluție oscilantă în perioada analizată, atât la nivel național, cât și pe medii de rezidență, pe fiecare nivel de instruire. Astfel, numărul de elevi/ studenți care reveneau la un cadru didactic a fost, în anul școlar 2021/2022, de 15, între cele două medii de rezidență, menținându-se decalajul înregistrat la ceilalți indicatori analizați (în mediul urban înregistrându-se 16 elevi/ studenți la un cadru didactic, iar în mediul rural, doar 13).

Comparativ cu anul școlar anterior, numărul elevilor ce revine unui cadru didactic a rămas relativ constant la majoritatea nivelurilor de învățământ, doar la profesional înregistrându-se o aglomerare mai mare a elevilor la un cadru didactic, iar la învățământul postliceal și tehnic de maiștri, din, contră, o reducere a acestora.

Analiza în dinamică evidențiază dezechilibre majore la învățământul profesional și la învățământul postliceal și tehnic de maiștri, urmare a măsurilor de reorganizare a sistemului învățământ, implementate la nivelul sistemului. Astfel, în anul școlar 2009-2010, locurile destinate învățământului profesional au fost transformate în locuri pentru liceele profesionale și tehnice, cifra de școlarizare pentru învățământul liceal a crescut, prin preluarea locurilor din cadrul școlilor de arte și meserii (SAM), acestea din urmă fiind desființate.

Această măsură a determinat un dezechilibru între aceste nivele de instruire, dar mai ales în rândul elevilor cuprinși în acest nivel de instruire, care din cauza noilor condiții s-au găsit în imposibilitatea de a-și continua studiile⁷, abandonând școala. Deși ulterior, măsura de reînființare a claselor de învățământ profesional (din anul 2011) s-a dorit să sprijine și să readucă acest nivel de instruire în sistemul de învățământ, s-a menținut un deficit de încredere din partea elevilor și a familiilor acestora, tocmai din cauza deciziilor menționate, care au generat confuzie.

Pe nivele de instruire, în anul școlar 2021/2022, cel mai redus raport (11 elevi/ cadru didactic), înregistrat la nivel național, continuă să se înregistreze în cazul învățământului liceal. Acest lucru evidențiază faptul că măsurile privind resursele umane din educație și formarea profesională a acestora și cele privind reducerea rețelei școlare din mediul rural nu sunt eficiente. trebuie să țină seama într-o măsură mai mare de diferențele existente în prezent în sistemul de educație, în ceea ce privește numărul mediu de elevi cu care se lucrează la clasă.

De asemenea, pe un alt segment temporal, în urma măsurii de introducere a clasei pregătitoare în învățământul primar, în grădinițe a scăzut numărul de copii/educator.

Mediul de rezidență rămâne un important factor de diferențiere a valorilor acestui indicator. În anul școlar 2021/2022, numărul de elevi/ cadru didactic este semnificativ mai mare în urban, în comparație cu mediul rural (16 copii, respectiv 13 elevi/ cadru didactic). În învățământul primar și gimnazial raportul se inversează, valoarea indicatorului fiind mai mare în rural. Diferența pe medii de rezidență, în învățământul gimnazial a rămas constantă față de anul anterior.

⁷ în principal din cauza faptului ca familiile nu puteau să acopere costurile a 4 ani de școlarizare, fenomen vizibil, în special în cazul elevilor din mediul rural, în condițiile în care rețeaua liceelor este mult mai slab dezvoltată aici în comparație cu mediul urban – așa cum este precizat în Strategia națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului pentru perioada 2014-2020.

CONCLUZII

Decalajele existente între mediile de rezidență, în ceea ce privește educația, între cei care au și cei care nu au acces la resurse, se adâncesc continuu și îi poziționează, astfel, din start, cu șanse în minus, pe cei din mediul rural, față de cei din mediul urban, în accederea viitoare pe piața forței de muncă.

Inegalitățile educaționale constatate între mediile de rezidență, legate atât de accesul și a participării la nivele superioare de instruire a populației școlare, cât și de resursele (umane și materiale) ale sistemului de învățământ, evidențiază, în continuare, faptul că apartenența la mediul rural a devenit un stigmat pentru mulți dintre copiii proveniți din acest mediu de rezidență. Îngrădirea dreptului la educație prin neasigurarea pârghiilor pentru o participare reală la toate formele de instruire face ca apartenența la mediul rural să se asocieze cu dezavantaje majore⁸ - accesul copiilor/tinerilor din mediul rural la studii de nivel 3, 4, 5 sau 6 (ISCED) este aproape inexistent: din totalul populației școlare doar 4,1% dintre elevii din mediul rural ajung să urmeze liceul (anul școlar 2020/2021). Numărul raportat este al elevilor liceelor situate în rural. Există și un număr de elevi din rural care merg la licee din urban, și prin urmare aceștia sunt raportați de liceele din urban. O situație și mai evidentă este pentru învățământul superior.

Unul dintre factorii care stau la baza performanțelor școlare este numărul mediu de elevi cu care lucrează un cadru didactic, indicator care evidențiază calitatea învățământului. În acest sens, datele analizate relevă diferențe semnificative între cele două medii de rezidență, în defavoarea mediului rural. În plus, deoarece unitățile de învățământ din zonele rurale tind să aibă mai puțini elevi și clase mai mici, atractivitatea pentru personalul înalt calificat este limitată.

Desființarea unui nivel de instruire – cel profesional - a creat dezechilibre semnificative la nivelul sistemului de educație, cu efecte vizibile pe piața forței de muncă.

Corelația factorilor determinanți ai dezechilibrelor din sistemul de educație impune prioritizarea acțiunilor la nivel național și local, în ceea ce privește educația, înțelegerea importanței educației și a rolului ei pentru întreaga societate și, implicit, o restructurare asumată.

BIBLIOGRAFIE

1. Education and Training Monitor, 2020
2. https://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_en;
3. NIS, Education system in Romania
4. NIS, Tempo online;
5. Ministry of Education, National System of Education Indicators;
6. Ministry of Education, Report on the pre-tertiary education system in Romania, 2019 – 2020;
7. <https://ec.europa.eu/>;
8. <https://www.oecd-ilibrary.org/education/>;
9. <https://www.statista.com/statistics/1073151/education-spending-in-eu-countries/>;
10. <https://www.worldbank.org/en/>.

⁸ Situația este diferită pentru zonele rurale aflate în vecinătatea centrelor urbane, dar fără să existe date exacte, datorită și rezidențelor multiple rural/urban.